

Felicijonas Petkevičius buvo vedęs kaimietę Janulytę (Janulevičiūtę) iš Rozalimo. Ar dėlto mežalianso, dėl tos luomų nelygybės, ar kad Felicijonas buvo šiaip jau niekai, jo sūnus Jonas Leonas, Gabrielios tėvas, apie savo tėvelį niekadęs nekalbėdavo; nenorėdavo nė užsiminti jo.

Dr. J. L. Petkevičiui buvo dar dvi seseri. Karalina buvo nutekėjusi už Bonifaco Jokūbausko. Iš jų buvo anasai Krakėse labai papulerus gydytojas Felicijonas Jokūbauskas, kuriam dr.

*ai kel
bidavo, nes
maršakali;
buvo visuo
met.*

Gabrielia Petkevičiūtė.

Petkevičius — dėdė padėjo mokslus išėiti, kurį jis laikė artimiausiu ir mylimiausiu gimine: Felicijonas mokė su Gabrielia drauge, labai su ja sutiko ir paliko per visą savo amžių ištikimas jai ir jos „Žiburėliui“. Vadinas, niekadęs neprieštaravo, kaip kai kas kitas, jos darbams ir mielai šelpė jos sumanymus. Antras jų sūnus Stanislovas būtų buvęs taip pat gydytojas, bet bebaigdamas mokslus, išėjo iš galvos. Trečias sūnus Andrius, išėjęs Rygos politechniką, buvo paskui Patrapilyje Vavelbergo banko vedėjas; jis tebėra gyvas, Lietuvoje, be užsiėmimo.

1922 m. išleistas pašto ženklas su G. Petkevičaitės-Bitės atvaizdu

1936 m. įteiktas Gedimino ordinas.

1937 m. rugsėjo 26 d. Sporto šventės metu Bitei įteikiama „Šiaulių Zvaigždė“

1980 m. išleistas vokas su G. Petkevičaitės-Bitės paminklinio biusto atvaizdu (dailininkas V. Beilinas)

Gabrielė Petkevičaitė

Kiekvienas, sustojęs nusilenkti Gabrielės Petkevičaitės - Bitės amžino poilsio žemei, perskaito: „Tikriesiems Poetams Paukščiams...“

Mūsų Bitė. Ji pati buvo Paukštė. Menkai išrodė, mažu tenkinosi, o glaudė prie savęs beveik visą Lietuvą: šelpė, mokė, gydė, rašė, Sviesa ir Meile Tautą augino.

Sykščios Bitės gyvenimo datos veria mums Jos širdies ir proto versmę...

G. PETKEVIČAITĖS-BITĖS GYVENIMO KRONIKA

1861 m. kovo 18 d. Puziniškio dvarelyje, Rozalimo vls., M. Chodakauskaitei-Petkevičienei ir J. L. Petkevičiui gimė duktė Gabrielė.

1865 m. gruodžio mėn. Petkevičių šeima persikelia gyventi į Joniškėlį.

1866-1868 m. Gabrielę Petkevičių namuose moko Laurynas Ivinskis.

1878 m. G. Petkevičaitė baigia Mintaujos valstybinę gimnaziją, kur jai suteikiamas namų mokytojos vardas.

1879 m. pradžioje Joniškėlyje, savo bute, G. Petkevičaitė pradeda slaptai mokyti miestelėnų ir valstiečių vaikus.

1883 m. imasi individualiai šelpti neturtingus mokslivėjus.

1886 m. liepos 15 d. baigia bitininkystės kursas.

1890 m. „Varpo“ 10-tame nr. išspausdinta pirmoji korespondencija Gabrielės slapyvardžiu.

1891 m. „Varpo“ 7-tame nr. pradeda pasirašyti Bitės slapyvardžiu.

1894 m. įsteigia „Žiburėlio“ draugiją besimokančiai mokslivijai šelpti.

1898 m. sausio mėn. pirmas G. Petkevičaitės susitikimas su Zemaite, Petkevičių namai tampa visuomenininkų ir rašytojų susibūrimo centru Siaurės Lietuvoje.

1899 m. rugpjūčio 20 d. Palangoje G. Petkevičaitė-Bitė drauge su kitais organizuoja ir režisuoja pirmąjį viešą lietuvišką spektaklį — Keturakio „Amerika pirtyje“.

1901 m. gruodžio mėn. grįžta gyventi į Puziniškį.

1904 m. gruodžio 10 d. apsakymu „Verpetai“ G. Petkevičaitė pradeda bendradarbiauti „Vilniaus žiniose“.

1905 m. lapkričio 21-22 d. Vilniuje, „Lietuvių suvažiavime“. Dalyvauja išleidžiant „Lietuvos ūkininko“ pirmąjį numerį.

1907 m. sausio 14 d. primama nare į legalizuoto „Žiburėlio“ draugiją.

1907 m. rugsėjo 23-24 d. Kaune pirmininkauja pirmajam Lietuvos moterų suvažiavimui, skaito referatą.

1908 m. gyvena Vilniuje, redaguoja „Vilniaus žinias, parašo daug straipsnių.

1908 m. gruodžio 13-17 d. dalyvauja Rusijos moterų suvažiavime, skaito referatą.

1909 m. gruodžio mėn. — 1914 m. faktiškai redaguoja „Lietuvos žinias“.

1911-1913 m. redaguoja ir daugiausia savo straipsniais užpildo pirmąjį Lietuvos moterų laikraštį „Žibutė“.

1913 m. įstoja į M. K. Čiurlionio knuopą. Dalyvauja Lietuvių Mokslų Draugijoje.

1914 m. birželio mėn. parvažiuoja atostogų į Puziniškį, kur užklumpa pirmasis pasaulinis karas.

1915-1916 m. G. Petkevičaitė straipsniais ir lėšomis remia nelegalų antiokupacinį hektografuotą laikraštėlį „Laisvės kelias“.

1917 m. liepos mėn. Panevėžyje laiko kvotimus felčerio teisėms gauti.

1917 m. lapkričio 23 d. Puziniškyje pradeda šventadieninį kursą suaugusiems.

1919 m. liepos 1 d. G. Petkevičaitė pradeda dirbti Panevėžio vyrų gimnazijoje.

1920 m. balandžio 15 d. išrenkama į Steigiamąjį Seimą kaip Socialistų liaudininkų demokratų partijos atstovė.

1920 m. birželio 8-12 d. dalyvauja 8-tame tarptautiniame moterų kongrese Zenevoje.

1920 m. rugsėjo 1 d. pradeda eiti Panevėžio gimnazijos inspektorės mergaičių klasioms pareigas.

1921 m. kovo 16 d. Bitės iniciatyva įkuriama Panevėžio mokytojų savitarpio pagalbos draugija „Atsarga“.

1921 m. gegužės 10 d. gauna Panevėžio komendantų leidimą sudaryti Kalinių globos komitetą, vadovauja šiam komitetui.

1921 m. rudenį prisideda prie „Meno kuopos“ steigimo vėru gimnazijoje.

1922-1924 m. vadovauja „Lietuvos žiburėlio“ Panevėžio skyriui.

1924 m. rugsėjo 1 d. didėjant nesutarimams su gimnazijos vadovybe bei susilpnėjus sveikatai, atsisako darbo mokykloje.

1925 m. gegužės 26 d. G. Petkevičaitė persikelia į Puziniškį.

1926 m. rugsėjo 5 d. Puziniškyje atidaro šventadieninį kursą suaugusiems.

1927 m. spalio mėn. vėl apsigyvena Panevėžyje.

1928 m. moterų aktyvo pasitarime Kaune G. Petkevičaitė dar kartą išrenkama Moterų Sąjungos valdybos pirmininke.

1936 m. kovo 18 d. rašytojai įteikiamas Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino ordinas.

1937 m. gruodžio 10 d. dalyvauja jubiliejiniam Lietuvos moterų suvažiavime Kaune.

1943 m. birželio 14 d. G. Petkevičaitė-Bitė mirė.

K Ū R Y B A

1. Raštai, T. I.—K., Valst. orož. lit. I-kla, 1947—280 p.
2. Raštai, 6 t. — V.: Vaga, 1966-1968.
T. 1: Krislai. — 1966—773 p.
T. 2: Karo meto dienoraštis. D. 1-3. — 1966. 841 p.
T. 3: Ad astra. D. 1-2. — 1967. — 534 p.
T. 4: Pasikvėbėjimai. — 1967. — 781 p.
T. 5: Pasaulinės literatūros istorijos vadovėlis: Kritika; Folkloras.—1968. — 590 p.
T. 6: Laiškai. — 1968. — 551 p.
3. Kova: Drama iš trijų veiksmų (Parašė B. — Tilžė: O. Mauderodės sp., 1900. — 40 p. — („Varpo“ ir „Ūkininko“ red.)
4. Tėvas ir sūnus: [Apsakymas] / Parašė B. — Tilžė: J. Senkės sp., 1900. — 23 p. — („Varpo“ ir „Ūkininko“ red.)
5. Nebepirmas: Paveikslėlis iš moksleivių gyvenimo / Parašė B. — [Jelgava]: Vinco Kapsio Draugystė, M. Jankaus sp. Bitėnuose, 1902. — 23 p.
6. Petkevičaitė-Bitė G., Zėmaitė, Vėlnias spąstuošė: Dramatiškas paveikslėlis iš trijų veiksmų / Parašė Dvi moterys. — Tilžė: J. Šenkės sp., 1902. — 38 p. — (Kudirkos izdas)
7. Petkevičaitė-Bitė G., Zėmaitė. Kaip kas išmano teip save gano: Drama iš trijų veiksmų. — Tilžė: O. Mauderodės sp., 1904. — 47 p. — Prieš antr. aut.: Dvi Moteri.
8. Petkevičaitė-Bitė G., Zėmaitė, Litvomanai. Drama keturiuose veikimuose / Parašė Dvi Moteri. — Tilžė: O. Mauderodės sp., 1905. — 58 p.
9. Petkevičaitė-Bitė G., Zėmaitė. Parduotoji laimė: Keturių veiksmų drama / Parašė Dvi Moteri. — V.: J. Zavadskio sp., 1905. — 48 p. — („Aušros“ b-vė).
10. Krislai: [Apsakymai] — V.: „Aušros“ b-vė, 1905. — 61 p. Prieš antr. aut.: G. P.
11. Apie moterų klausimą. — V.: M. Kuktos sp., 1910. — 16 p.
12. Pasaulinės literatūros istorijos vadovėlis: Sekdama d-ro Karolio Busės pasaulinės literatūros istorija ir kitais įvairiais šaltiniais naudodamasi parašė G. Petkevičaitė. — K.: „Varpo“ b-vė.
D. 1: Rytai—1922.—48 p.
D. 2: Graikai. — 1924. — 67 p.
13. G. Petkevičaitės Karo meto dienoraštis. 2 d. — K.: „Varpo“ b-vė.
D. 1. — 1925. — 178 p.
D. 2. — 1931. — 254 p.

14. Iš mūsų vargų ir kovų: Paminėti Palangos spektaklio 25 metų sukaktuvėms parašė G. Petkevičaitė. — K., „Varpo“ b-vė, 1927. — 136 p.: iliustr.
15. Ad astra: Nesenų laikų dviejų tomų romanas. — Kaunas — Marijampolė: „Dirvos“ b-vė, 1933.
T. 1. 230 p.
T. 2. 256 p.
16. Nutrūko styga: Apsakymai. — V.: Vaga, 1981. — 106 p.
17. Zvaigždžių takais: Apsakymai. — V.: Vaga, 1981. — 215 p.

IŠ G. PETKEVICAITĖS-BITĖS RAŠTŲ

Daug mylėjau ir daug troškau, ypač šio pasaulio vargantiesiems tarnauti.

* * *

Jeį mūsų tautos ir geriausiai žmonės pasirodytų tik savanaudžiai, siauraširdžiai, tai mes visi nebūtum verti kitokio likimo, kaip būti nuo šio pasaulio nušluoti...

* * *

Būtinai į mokyklų programą turi įeiti mokymas artimo meilės, veiklios artimo meilės. Ypač tuo turėtų susirūpinti visos mažos tautelės, jei jos nori išlikti gyvos.

* * *

Mano dievas turi būti didžiausioji Meilė ir Teisybė.

* * *

Giliai esu įsitikinusi, jog iš tiesos gali tik išdygti tiesa, o iš melo melas, lygiai kaip iš kviečio grūdo—kvietys, o iš kūkaliai — kūkalis.

* * *

Tik žinau, kad visi, su kuriais man tekdavo augant ir bręstant susidurti, etiką šitaip suprastavo: juo tu aukštesnį dvasios plėtojimosi laipsnį pasieksi, juo labiau turėsi suprasti, kad savo žiniomis, savo prityrimu turi tarnauti liaudžiai.

* * *

Tėvas — vienintelis žmogus, apie kurį galiu pasakyti, kad artimo meilės niekuomet neturėjo lūpose, bet kasdien ją vykdė savo darbu.

* * *

[...] jei ne mūsų namų ideologija — nešti šviesa ir kultūrą liaudžiai, — veikiausiai nebūčiau sau niekuomet pirštų tepusi nei publicistikoje, nei visokiuose dailės rašinėliuose.

* * *

Istorijos bėgis rodo, jog visos žmonėms naudingos, tikrai juos aprūpinančios teisės buvo visuomet pačių žmonių sunkiose kovose laimėtos.

GABRIELĖS PETKEVICAITĖS-BITĖS PAGERBIMAS PANEVĖŽIO MIESTE IR RAJONE

1969 m. name, kuriame 1932-1943 m. gyveno G. Petkevičaitė-Bitė, įrengtas rašytojos memorialinis muziejus (P. Cvirkos g-vė Nr. 18).

1971 m. prie mokyklos, kurioje 1919-1924 m. mokytojavo G. Petkevičaitė-Bitė, atidengtas rašytojos paminklinis biustas (autorius B. Bučas).

G. Petkevičaitės-Bitės vardą pavadinta viena Panevėžio miesto gatvių.

1986 m. Panevėžyje organizuotas respublikinis ekslibrisų konkursas, skirtas G. Petkevičaitės-Bitės 125-osioms gimimo metinėms. Išleistas konkursinių darbų parodos katalogas.

1987 m. lapkričio 21 d. rašytojos gimtinėje Puziniškyje atidaryta G. Petkevičaitės-Bitės memorialinė ekspozicija.

Ekslibrisų kūrėjų klubas, susikūręs 1987 m. prie Panevėžio miesto Kultūros ir sporto komplekso, pavadintas Bitės vardu.

Pagerbdamos rašytojos atminimą, Panevėžio rajono Smilgių kolūkių valdyba ir visuomeninės organizacijos 1982 m. įsteigė G. Petkevičaitės-Bitės vardo literatūrinę premiją už geriausius prozos kūrinius dorovės tema.

Sios premijos laureatai:

1983 m.

Valentinas Zaikauskas, Sialūlių jaunųjų rašytojų sekcijos narys, — už prozos knygą:

Iš miesto A į miestą B. — V. — 1982. — 132 p. — (Pirmoji knyga)

1984 m.

Aleksas Baltrūnas, rašytojas, LTSR nusipelnęs kultūros veikėjas, — už apsakymų knygą:

Ant katpedėlių kalno: Aukštadvario novelės. — V., 1983. — 143 p.

1985 m.

Algimantas Zurbas, rašytojas, — už romaną: Skersvėjis. — V., 1984. — 299 p.

1986 m.

Jonas Mikelinskas, rašytojas, LTSR nusipelnęs kultūros veikėjas, — už romaną: Nepalaidotos dienos. — V., 1985. — 382 p.

1987 m.

Vytautas Sirijos Gira, rašytojas, LTSR nusipelnęs kultūros veikėjas, — už romaną:

Nakties muzika. — V., 1986. [Kn.] 1. 233 [2] p. [Kn.] 2. 149 [2] p.

1988 m.

Rimantas Savelis, rašytojas, — už apsakymų knygą:

Amžinoji šviesa. — V., 1987. — 234 (2) p.

1989 m. Birutė Baltrušaitytė-Masionienė, rašytoja, — už apysakų knygą:

Sugrįžimai. — V. 1988. — 352, [2] p.

Socialistų Liaudininkų Demokratų ir Valstiečių S-gos Frakcijų Bloko nariai

~~4 auks
 1 auks.
 p. direkt. tarnam
 auks.
 auks. nelikrų
 žydų vakarui
 ovisinų pus mang
 kavos puzų~~

is. n. mokėjo narius
 resp. ~ 20 auks.

aitę IV kl. n. mokėta
 1920-21 m. - 220 auks.
 58

1921 m.

I Mol.	100 auks	I V.	= 120 auks
II "	56 "	II V.	= 96 auks
III "	32 "	III V.	= 84 "
IV "	96 "	IV V.	= 80 "
V "	72 "	V V.	= 124 "
VI "	56 "	VI V.	100 "
		VII	72 "
	412		37
			676

VISO labo 1088 auks.
 Nelikrų puz. - 20 auks.
 Žydų vakarui } 26 auks

10 42 auks
 p. direkt. }
 tarnam } 200
 Kelionė Kolumn 8 42 auks.

Laiškas Vaižgantui, 1924 m.

Hum. Mok. Fak.

19

MUZIJUS

1924 m. 7. 17. Sebianasis! Neįmanu, ar gerai, ar blogai darau, bet vis tik nutariau įsiti į Jūsų muziejų vieną, lemiantis ir vieną žurgelionenis (iš Amerikos) laiškas. Pašauk dabar nebelto traukimo, bet mūsų istorija ^{au} keikalinga medžiaga.

Karui bestaigant buvau taip nuflisui, kad išklyau Amerikoje lordžo sovo kono dienraščiu. Buvau su višais savo maitelėmis veikt nuoga ir šėgamu kado lėgama. bet Amerikiečių veikalų jomo

G. Petkevičaitės-Bitės laiškas Vaižgantui, 1924 m.

MANO PASTABOS MANO PASTABOS

Laiškai	17. Prof. P. Leonui
1. M. Mašiūtienėi -	15. Kairienėi,
2. M. Karpienei -	16. P. Dorozei tenai
3. E. Gudžytai?	Mok. Jas. Pirmo-
rinkei -
4. Prezidentui	17. Ponioi Celniekei
5. Ministr. Pirmin.	18. Tubeliamo
6. Soviet. Ministr.	19. Dikt. Linij Med.
7. P. Splankeian Vyksn	20. studentų: Krintės
8. J. ra. Prokiansky	21. V. P. M. Cepul - 1-3
9. P. M. Gedrautienėi	22. J. J. M. Krievai
10. Vic. Min. Marilūnui	23. P. Avilomai
11. Gen. L. Pundzevičius	24. A. Janulastis
12. Gen. - ai Pundzevičius	25. - C. Narutavičius
13. P. Andrašiūnui -	

Panevėžio miesto Knygos bičiulių pirmoji talka Puziniškyje, 1985 m.

*Labai dėkui iš Katalikų knygos ne išsitraukusi šviesiai paraišyti
 Jaman, gerčiau iš tėvo knygos irgi man draudžiamą*

*atitaisa
 kiau lanky
 13 metų
 Tavo pat
 gyveno su
 gyveno su
 gyveno su
 gyveno su
 gyveno su
 gyveno su
 gyveno su
 gyveno su
 gyveno su*

tyti David Strauss'o „Der alte und der neue Glaube“ ir pati tapo
 skeptikė. Ir ji, perėjusi į aukštesnę mokyklą, atsisakė lankyti
 Katalikų bažnyčią ir katalikų kapeliono Danieliaus Rimkevičiaus
 pamokas. Kilo skandalas, pasipiktinimas; norėta ji iš mokyklos
 pavaryti, bet nepavyrta. Ir gerai atsitiko. Čia Gabrielia gavo
 susidurti su kitu mokyklų kapelionu kun. Jaselskiu, paskui kle-
 bonavasiu ir mirusiu Siesikuose. Jo būta šviesaus kunigo ir
 ne tiek gal toleratingu, kiek išmintingu. Jis matė, jog tikėjimo
 varu neįvairysi tam, kurs priešinasi; nevertė tad Gabrielios, kad
 lankytų būtinai katalikų tikėjimo dėstytoją; vaikščiok sau į liu-
 terių evangelikų tikėjimo dėstytoją; nevertė, kad lankytų būtinai
 katalikų bažnyčią; vaikščiok sau į kirchą. Gabrielia taip ir darė.
 Tačiau nieko geresnio neaptiko pas protestantus ir sugrįžo į
 Jaselskį. Nuo jo nesislėpė su jokiais abejojimais, jam sakė vis
 priekaištus; galų gale, mokyklą apleido, dar būdama katalikė.
 Gabrielios tėvas katalikas, bet ir liberalas progresistas, bu-
 vo šalininkas naujalenkių. Jis laikė bedieviškąjį „Przgląd Tygo-
 dniowy“, kurį kun. Bajoriūnavičius atvirai iš sakyklos keikdavo.
 Gabrielia, žinoma, pritarė tėvui, ne kunigui ir nė nemanė jo už
 tai skandinti pragare. Ir iš viso jai išganymo dalykas nebuvo
 toks lengvas išspręsti. Ji daug lankė ligonių ir mirštančių.
 Vieni mirė religingai, didele viltimi, kiti nieko negalvodami apie
 būsimąjį gyvenimą. Ir jai rodės negalima skandinti žmonių,
 kuriems neteko gauti pakankamų instrukcijų ir šviesos.
 Lesingo „Natan der Weise“ ir pačios patyrimai išdirbo Ga-
 brieliuje praktikos religiją: ta religija bus geriausi, kuri labiau
 sugeba išmokyti, kaip žmonės, ypač liaudis, mylėti ir pati myli.
 Toje meilėje turi reikštis Dievo dvasia; būtent, spaudžiamasis
 pirmon galvon atstovauja — Dievą. Gailestingumo darbams ir
 paskyrė visą savo amžių, nesvarstydama, kuri kontesija „geres-
 nė“. Konfesijos jai tapo bereikšmės. „Dievas yr, tai nėra abe-
 jojimo. Dabar dar sakos Gab. Pet.: Jo galybė reiškiasi; bet aš

J. Tumo-Vaižganto straipsnis „Bitė darbininkė, pareigų vergė“ žur-
 nale „Naujoji Vaidilutė“ (1926, Nr. 1) su Bitės pastabomis ir patikslinimais

Litvomanai.

Drama 4-iuose veikimuose.

Parašė Dvi Moteri.

Atspaudinta iš „VARPO“.

Tilžė 1905 m.

Adresas: M. Saunus, Tilsit, Fabrikstrasse 27.

„Varpo“ ir „Ukininko“ Red.

KOVA.

Drama iš trijų veikmių.

Parašė B.

Perspaudinta iš „VARPO“.

Prekė 10 kapelių.

Tilžėje 1900.

Spausdinta pas Otto v. Mauderode.

„VARPO“ BENDROVĖS LEIDINYS Nr. 40

~~8-58-1112~~
~~487~~ 4 112

PASAULINĖS
LITERATŪROS ISTORIJOS
VADOVĖLIS.

ANTROJI DALIS.
GRAIKAI.

SIKIDAMA DĖRO KAROLIO BUSĖS PA-
SAULINĖS LITERATŪROS ISTORIJA IR
FILMŲ IVARIAIS ŠALTIMAIS NAUDO-
DAMASI PARASĖ

G. PETKEVIČAITĖ.

276

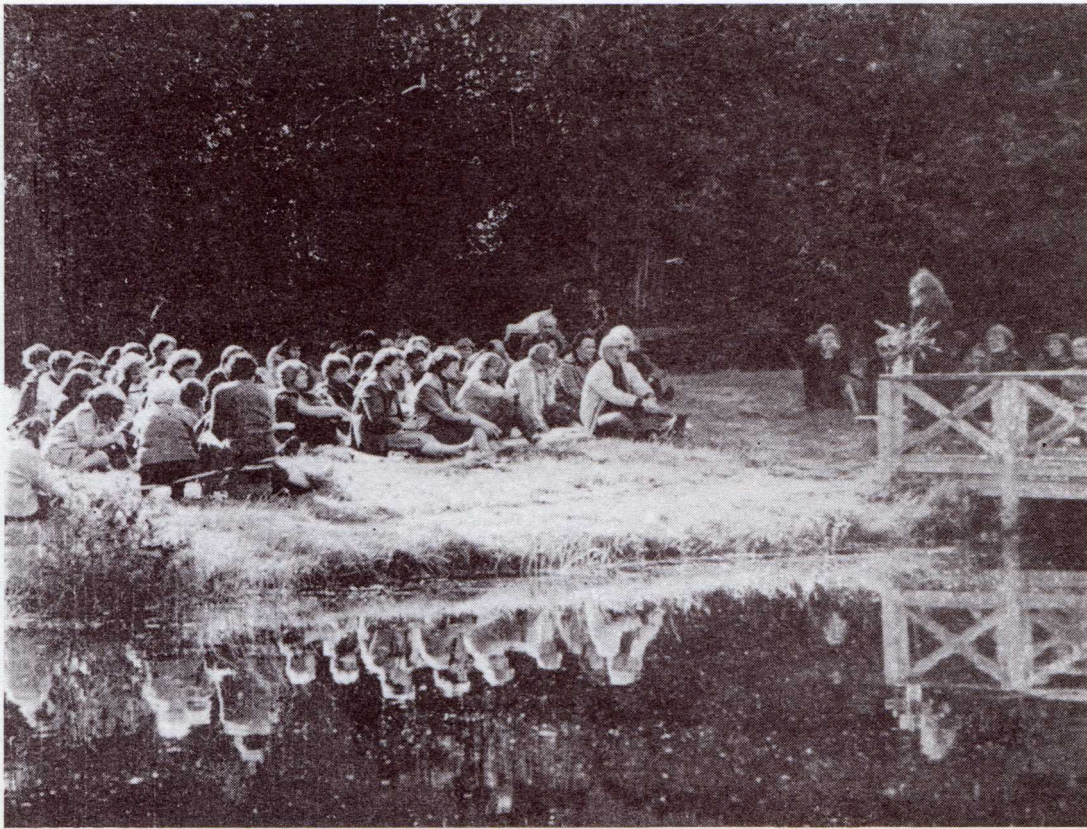

KALNAS, 1924 M.

Mentholi 0,03
Protargoli 0,5
M. Vaselini 15,0

Su pipete laimti i nosis
2-3 karty i dienas.

1938-I-16- G. Petkevičaitė

Literatūros vakaras po Panevėžio miesto knygos biculių pirmosios talkos Puziniškyje, 1985 m.

PANEVĖŽIO
G. PETKEVIČAITĖS -BITĖS
VIEŠOJI BIBLIOTEKA
EX • LIBRIS

Bukletas išleistas suteikiant Panevėžio viešajai bibliotekai Gabrielės Petkevičaitės-Bitės vardą.

Išleido Panevėžio viešoji biblioteka. Paruošė M. Mašalienė, A. Saladūnaitė. Dailininkė St. Medvytė. Tiržas — 2000 egz. Spausdino „Varsos“ spaustuvė. Užs. Nr. 49/1 2000.